

Archeologienota

Deinze, Kaaimuur Noorderwal

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
2.2	Waardering archeologische vindplaatsen	2
2.3	Impactbepaling	3
2.4	Bepalingen van de maatregelen	5
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	5
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	6

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Deinze Kaaimuur Noorderwal
Ligging	Vaart Linkeroever, Deinze, Oost-Vlaanderen
Kadaster	Deinze, Afdeling 3, Sectie A, Perceel 260A en openbaar terrein
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0272
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2020A270)
Bewaarplaats archief	/

Actoren

Auteur	Delphine Saelens
Betrokken actoren	Inger Woltinge, erkend archeoloog
Betrokken derden	nvt

Plangebied

Oppervlakte projectgebied	160767 m ²
Kartering gewestplan	agrarisch gebied, infrastructuur en stort-, opspuitings- en bezinkingsgebied

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het bodembestand van het projectgebied is op verschillende plaatsen verstoord door de kanalisatie van de Leie in 1972. Hierbij werd een deel van het plangebied uitgegraven (zuidoostelijk deel) en een deel opgehoogd voor het aanleggen van een talud en dijk (noordwestelijk deel). Deze ophoging werd vastgesteld in enkele landschappelijke boringen in het kader van een nog lopende archeologienota. Hierbij werd ter hoogte van boring 169 een verstoring tot op ca. 3 m diep waargenomen met daaronder een onverstoord C-horizont uit zandig kleiige geulafzettingen. De geulafzettingen hebben een vermoedelijke recente holocene oorsprong gezien hun dichte ligging nabij de oude Leie meander. In het zuidwestelijke deel van het plangebied werd bij boring 167 onder het ophogingspakket van ca. 110 cm een oorspronkelijke ploeglaag herkend met daaronder een BC-horizont op een diepte van 120 cm. Hier wordt dus een zone afgebakend met een matig hoog steentijdpotentieel.

Vóór het rechtekken van de Leie wordt het plangebied op historische kaarten weergegeven als wei- of akkerland en wordt er geen bewoning waargenomen binnenin het plangebied of in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Gezien de landschappelijke situering van het projectgebied, gepaard met de gekende CAI-waarden uit de omgeving is er een **kans op het aantreffen voor steentijdvondsten**. Deze verwachting kan bijgesteld worden op basis van de uitgevoerde landschappelijke boringen. Zoals de zuidwestelijke boring heeft aangetoond, is er onder het verstorings- en ophogingspakket nog een BC-horizont aanwezig op een diepte van 120 cm. Hier is dan ook een matig hoog steentijdpotentieel aanwezig. Deze boring bevindt zich ter hoogte van de geplande verharding van het toekomstige kaaiplateau. Deze verharding zal slechts een beperkte verstoring met zich meebrengen. Bovendien bevindt dit toekomstig kaaiplateau zich ter hoogte van het huidige dijklichaam waarbij tijdens de aanleg de toplaag reeds afgegraven werd.

De overige boringen gelegen binnen het plangebied van de onderhavige archeologienota wezen uit dat de kans op onverstoord waarden uit de steentijd en latere perioden zeer klein is voor de overige delen van het plangebied. De zone waar potentieel archeologische waarden intact bewaard zouden kunnen zijn, is dus eerder beperkt te noemen. Bovendien is de overlap van deze zone met de geplande afgravingen relatief klein, aangezien een groot deel van de verstoring bestaat uit de aanleg van het kaaiplateau – dat betekent een eerder beperkte verstoringsdiepte, zoals hierboven reeds vermeld. De kaaimuur zelf zal een verticale verstoring veroorzaken.

De uitgevoerde boringen binnen de contouren van het plangebied wezen uit dat er een diepe verstoring en/of ophoging aanwezig is. Deze is te relateren aan de constructie van het dijklichaam bij de kanalisatie van de Leie. Enkel in boring 167 (zuidwestelijke boring) werd een mogelijke restant van een Ap-horizont aangetroffen onder het dijklichaam. De horizonten onder deze Ap vertegenwoordigen **mogelijk een archeologisch niveau voor grondsporensites**. Niet enkel nederzettingssites, maar ook funeraire sites worden verwacht. Zo wees luchtfotografie op de aanwezigheid van enkele grafcircels in de omgeving van het plangebied. Echter, de oevers zijn op sommige locaties onderhevig aan erosie. Op deze locaties is de verwachting naar sporensites erg laag, gezien de erosie de mogelijke Ap-horizont onder het dijklichaam vernietigd heeft.

2.3 Impactbepaling

De totale oppervlakte van de zone met een matig hoog steentijdpotentieel bedraagt ca. 1400 m². De uitgraving tot de onderkant van de kaaimuur bedraagt een aanzienlijke diepte van ca. 7,5 m op het hoogste punt. De zone van de overlap met het steentijdpotentieel, inclusief de bovenkant van kaaimuur waar de verstoringsdiepte beperkt blijft (Figuur 1), bedraagt ca. 960 m². Hiervan wordt slechts ca. 295 m² uitgegraven. Dit is het verschil tussen de top van de huidige talud met de toekomstige talud en onderkant van de kaaimuur.

De laag met matig hoog steentijdpotentieel werd waargenomen op 120 cm onder het maaiveld bij boring 167. De boring werd in het rood gesitueerd op de dwarsdoorsnede (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Op basis van deze boring werd een steentijdgevoelige zone afgebakend. De totale oppervlakte van de zone met een **matig hoog steentijdpotentieel** gelegen binnen het plangebied bedraagt ca. 1400 m². Hiervan wordt echter slechts ca. 295 m² uitgegraven. Dit is het verschil tussen de top van de huidige talud met de toekomstige talud en onderkant van de kaaimuur. De uitgraving tot de onderkant van de kaaimuur bedraagt een aanzienlijke diepte van ca. 7,5 m (tot het hoogste punt van het talud). De zone van de overlap met het steentijdpotentieel, inclusief de bovenkant van de kaaimuur - waar de verstoringsdiepte beperkt blijft (tot ca. 50 cm onder maaiveld) (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**) - bedraagt ca. 960 m².

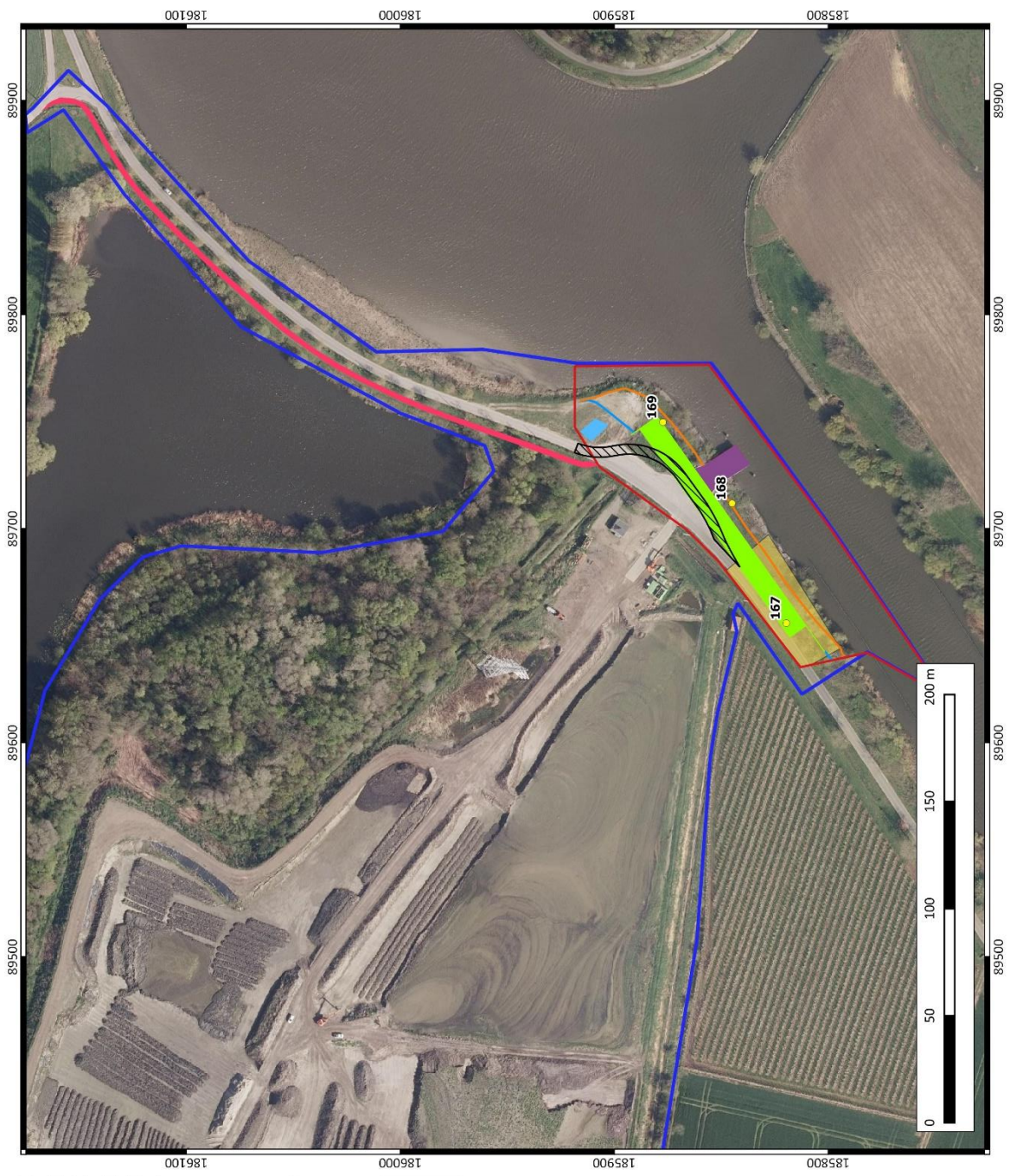
De **uitgraving** tot de onderkant van de kaaimuur bedraagt een aanzienlijke diepte van ca. 7,5 m (tot het hoogste punt van het talud). Dit zal de grootste bodemverstoring met zich meebrengen over een oppervlakte van ca. 950 m² (van de top van het huidig talud naar de top van het toekomstig talud/kaaimuur).

Verder zal de aanleg van de **verharding aan de bovenzijde van de kaaimuur** (ca. 1184 m²) een geringe verstoring met zich meebrengen, die varieert op verschillende locaties. Op basis van de hoogteprofielen (zie bijlage) kan afgeleid worden dat de afgraving ten behoeve van het kaaiplateau varieert. In het zuidwesten van het plangebied bevindt het huidige dijklichaam zich op ca. +9,30 tot +9,50 m TAW. De geplande afgraving bedraagt hier 100-120 cm. Naar het centrale deel van het geplande kaaiplateau bevindt het huidige dijklichaam zich maximum op + 10,40 m TAW. Op deze locatie vindt dan ook de maximale afgraving plaats van 180 cm. Naar het noordoosten toe daalt dit niveau weer tot hetzelfde niveau als de geplande kaaimuur, namelijk +8,60 m TAW.

De te slopen aanlegsteiger zal slechts een weinig tot geen extra verstoring veroorzaken.

Het **fietspad** zal slechts een geringe bodemverstoring veroorzaken. Op de meeste locaties komt dit fietspad deels boven het huidige maaiveld te liggen en deels onder (tot ca. 10 cm en lokaal tot ca. 25 cm). Bovendien bevindt het fietspad zich bovenop het dijklichaam tussen het afleidingskanaal van de Leie en de afgesneden Leiemeander. De **wadi** (ca. 75 m²) zal eveneens slechts een geringe verstoring teweeg brengen van 50 tot 90 cm onder het huidige maaiveld. Tot slot zal de tijdelijke wegenis ook slechts een beperkte verstoring teweeg brengen.

De **rioleringswerken** bestaan uit het uitbreken en hernieuwen van de bestaande uitstroomconstructie. Op dezelfde locatie wordt een nieuwe leiding gelegd die afwatert naar de gracht ten noorden van het kaaiplateau. Deze gracht wordt tevens geherprofileerd.

<p>ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Deinze Kaaimuur Noorderwal</p> <p>Plangebied met huidige en geplande situatie met boorinformatie</p>	<p>Projectnummer BAAC: 2020-0272</p> <p>Projectcode bureauonderzoek: 2020A270</p>	<p>Datum: 18-3-2020</p> <p>Schaal: 1:1600</p>	<p>Legende</p> <ul style="list-style-type: none"> Plangebied countour werken Huidige top talud Huidige aanlegsteiger Nieuwe kaaimuur Toekomstige top talud Boringen AN 2018-0701 matig steentijdpotentieel fietspad wegenis wadi 	
------------------------------------	--	---	---	--	--

Plan 1: Plangebied met huidige en geplande situatie en zone steentijdpotentieel op orthofoto (digitaal; 1:1; 18/03/2020)

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Het bureauonderzoek wijst op een verhoogde verwachting voor zowel intacte vuursteenconcentraties uit de steentijden als voor grondsporensites vanaf het neolithicum tot en met de nieuwste tijd. Het potentieel op kennisvermeerdering wordt opgesplitst volgens de methodiek van het vervolgonderzoek.

Intacte vuursteenconcentraties uit de steentijden

- Algemene paleolandschappelijke elementen en landschappelijk booronderzoek ter hoogte van het plangebied wezen uit dat er een matig hoge verwachting is op intacte vuursteenconcentraties uit de steentijden in het zuidwestelijke deel van het onderzoeksterrein.
- De kennis over steentijdoccupatie in de Leievallei is eerder beperkt. Elke bijkomende informatie hieromtrent - zeker wanneer deze afkomstig is van intacte vindplaatsen - betekent dan ook een significante kenniswinst.
- Buiten de ene positieve boring (waaruit de steentijdgevoelige zone geselecteerd werd), wezen de overige boringen gelegen binnen het plangebied uit dat de kans op onverstoorde waarden uit de steentijd en latere perioden zeer klein is voor de overige delen van het plangebied. De zone waar potentieel archeologische waarden intact bewaard zouden kunnen zijn, is dus eerder beperkt te noemen.
- Gezien de kleine overlap van de geplande werken met de steentijdgevoelige zone, is het kennispotentieel slechts van beperkte mate. De kleine overlap werd hierboven reeds toegelicht (2.3).
- Na een kosten - baten analyse is verder onderzoek naar artefactensites uit de steentijd niet gewenst.

Sporensites

- De algemene archeologische verwachting op extensieve grondsporensites is matig.
- De aanleg van de huidige gekanaliseerde Leie in de jaren '70 van vorige eeuw heeft een groot deel van het bodemarchief ter hoogte van het plangebied vernietigd. Hierdoor is de kans op nog aanwezig archeologisch erfgoed klein.
- Het onderzoeksterrein - en voornamelijk de geplande werken - zijn relatief smal van omvang. Een zone van ca. 965 m² wordt uitgegraven (verschil tussen top huidige talud met top toekomstige talud en de kaaimuur). De zone van opschuiving van de oever bedraagt op de meeste plaatsen ca. 5 m en in het uiterst noordelijke gedeelte ca. 16 m. Dit is een zeer smalle strook in vergelijking met de verwachting op extensieve nederzettingen en grafvelden.
- De uitgevoerde boringen op het terrein wezen op een intacte Ap-horizont onder het huidige dijklichaam. De horizonten onder deze Ap vertegenwoordigen mogelijk een archeologisch niveau voor grondsporensites. Deze boringen bevinden zich meer landinwaarts, ter hoogte van de geplande verharding aan de kaaimuur. Deze verharding zal slechts een beperkte verstoring met zich meebrengen. Naar de oever toe werd er meer erosie vastgesteld (op basis van overige boren die buiten het plangebied gelegen zijn).

- De vastgestelde erosie langs de oever betekent een vernietiging van het archeologisch niveau voor grondsporensites.
- Gezien de instabiele erosie zijn grote delen van het onderzoeksterrein niet toegankelijk voor gravend vooronderzoek.

Samengevat is het de verwachting dat verder onderzoek naar grondsporensites - gezien de erg lage complexwaarde - slechts een beperkte kenniswinst zal opleveren. Daarnaast zijn er gezien de instabiliteit van het huidige dijklichaam grote logistieke bezwaren tegen de uitvoer van verder gravend vooronderzoek naar grondsporensites.

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹ is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon echter wel voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is niet aangewezen. Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op waardevolle kenniswinst bij verder archeologisch (voor-)onderzoek ontbreekt.

Het plangebied - en voornamelijk de geplande werken - zijn beperkt in oppervlakte en omvang, het betreft een smalle strook. Indien er toch nederzettingssporen aangetroffen worden dienen deze rurale sporen ruimtelijk geïnterpreteerd te worden. Wegens de relatief beperkte oppervlakte van het plangebied zou verder vooronderzoek niet tot voldoende relevante kenniswinst kunnen leiden. Door de combinatie van de heel kleine kans op het aantreffen van sporen gecombineerd met het gebrek aan te behalen relevante kenniswinst wordt geen verder onderzoek geadviseerd. Een extra argument is de aanwezige verstoring van het bodemarchief door het aanleggen van de huidige Leiebedding. Tot slot speelt het technisch complexe karakter bij het uitvoeren van verder vooronderzoek een rol. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de beperkte resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

- Is er voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site? **NEE**
- Is er voldoende informatie over het kennispotentieel? **JA**
- Is er potentieel op kennisvermeerdering aanwezig? **NEE**

→ **Geen verder onderzoek.**

¹ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2020 fig.3